

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1093781/2

בבית הדין הרבני האזורי חיפה

לפני כבוד הדיינים:

הרב אברהם מאיר שלוש – ראב"ד, הרב שמואל אברהם חזן, הרב רפאל זאב גלב

התובע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד רפי כריסטוף)

נגד

הנתבעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד עמוס צדיקה)

הנדון: גירושין - דחיית תביעת שלום בית שאינה כנה וחיוב האישה בגט

פסק דין

עניינו של פסק הדין שלפנינו בתביעת הגירושין שהגיש המבקש.

תיאור העובדות:

הצדדים נישאו בתאריך כ"ד באב תשל"ז (08.08.77) ולהם שלושה ילדים משותפים ובוגרים. נישואי הצדדים עלו על שרטון וביום י"ח בשבט תשע"ז (14.2.17) הגיש המבקש את התביעה שלפנינו.

לדברי המבקש מזה כאחת עשרה שנים שעזב את הארץ לצורכי פרנסה אך עדיין היה מופיע כתשע פעמים בכל שנה מפקידה לפקידה בארץ ובבית המשותף. במקביל אף המשיכה הופיעה לעתים בגולה, בביתם שם.

המבקש הדגיש כי מזה שנים שלא הייתה ביניהם כל תקשורת והמשיכה ישנה בחדר נפרד. לטענתו כל הופעתה בגולה הייתה רק כדי לערוך קניות על חשבוננו. משראה כך אמר לה כי הדבר מצער אותו והוא מעדיף שלא תבוא. עם זאת הוא עצמו המשיך להופיע בארץ כדי לפגוש את משפחתו אך ישן היה בחדר נפרד. (שורות 25-56 לפרוטוקול מיום 22.11.17).

לדבריו, מעת שהמשיכה הגישה את תביעותיה בערכאה אחרת, החל מהבקשה ליישוב סכסוך מיום י' באדר תשע"ו (21.3.16) וכלה בתביעת המזונות וחלוקת הרכוש מיום כ"ד בסיון תשע"ו (30.6.16) עזב לחלוטין את הבית.

לטענתו, נקודת השבר ביחסים הייתה מיום י"ג בתשרי תשע"ה (7.10.14) בו נאלץ להעביר לחשבונה של המשיכה מעל שלושה מיליון שקלים חדשים שלא יכול היה להחזיק בחשבוננו אך המשיכה בחרה להקפיא את החשבון ומאז אין לו כל מידע בחשבון. לדבריו המשיכה טענה שעשתה כן בהוראת בא כוחה עמו היא נועצת כבר כשנתיים. (שורות 21-26 לפרוטוקול מיום ל' ניסן תשע"ז 26.4.17).

המשיכה הגדילה לעשות בכתב התביעה שהגישה לערכאה אחרת וטענה כי כל הסכום הנזכר ניתן לה במתנה (סעיף 42 לתביעה שם). לדבריו, אף אחר העברת הסכום לחשבונה של

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

המשיבה המשיך הוא לנהל את תיק ההשקעות עד שכאמור נחסם לפעולות בהוראת המשיבה, אך ברור כי לא נתן את כספו במתנה. (כתב ההגנה שם).

עוד הוסיף המבקש כי המשיבה העלימה את רכב הנכה שברשותו, התקינה מנעול בחדר השינה, החליפה את מנעול הבית וסירבה לתת לו מפתח. לטענתו גם איימה כי תלשין עליו לשלטונות וכן מתנכלת אליו בקללות קשות באמצעות דואר אלקטרוני, והמה בכתובים. (ומצורפים לתיק בהודעה מיום ב' תמוז תשע"ז 26.7.17).

בא כוח המבקש הוסיף כי הצדדים ניהלו הליך גישור בעזרת מגשר ואף ניסו לגבש הסכמות כוללות בעזרת באי כוחם לאיזון כלל הזכויות, ובמהלכם הוזמנה חוות דעת שמאי אודות הבית המשותף.

מנגד המשיבה ביקשה לשקם את הנישואין. לדבריה שנים רבות היו נוסעים יחד מהארץ לגולה למקום עבודתו של המבקש אך מזה כארבע שנים שאין חיי אישות ביניהם. המשיבה הסכימה כי מעולם לא בקשה ממנו לשוב לחדר השינה (שורות 54 - 58 לפרוטוקול מיום 26.4.17).

לטענתה הקפאה את החשבון כשנודע לה שלמבקש יש חשבון נפרד בגולה. והיא חושדת שהמבקש חי חיים כפולים. (שורות 72-73 שם). עוד ציינה כי החליפה את המנעול כיון שהתקלקל והודתה באותם כתבים הפסולים המיוחסים לה. לטענתה עשתה כן 'מתוך נפש פצועה' והיא מבקשת להמשיך לחיות עם המבקש. (שורות 79 - 86 שם). שאלת בית הדין איך אותם כתבים פסולים יסייעו לה לקרב את שלום הבית לא זכתה לתשובה ברורה. (שורות 89 - 92 שם).

המשיבה הסכימה כי לא דיברה עם המבקש כלל על שלום הבית עד כה וכי הגישור היה רק בענין הכלכלי (שורה 100 ושורות 116 - 120 שם). בא כוח המשיבה הוסיף כי המבקש הוא זה שביקש ממנה לחדול מלהופיע בגולה והדבר חיזק את חשדותיה.

בחקירת המשיב טען כי הקשר בינו לנטענת הינו ביחסי עבודה בלבד וכשאר העובדים, וכי כדורי הוויאגרה שנמצאו על שמו מתקבלים ממשרד הביטחון בגין פציעתו ומצבו, והוא אינו עושה בהם שימוש. המשיבה הסכימה כי אכן המבקש מחלק את הכדורים לחבריו. (שורות 87 - 113 מיום ד' כסלו תשע"ח 22.11.17). בא כוח המבקש הוסיף כי מלבד הכחשת המבקש את המיוחס לו, קשה לשמוע את טענות המשיבה בענין שעה שהיא עצמה יוצאת עם זרים.

מאידך, לדברי המשיבה אכן היו בגישור ואף הוזמנה חוות דעת שמאי ואקטואר לאיזון המשאבים. כמו כן הסכימה כי מזה זמן היא מבררת עם מומחים שונים את זכויותיה הכלכליות גם בגולה. לדבריה נעלה את חדר השינה בגין מסמכים אישיים שביקשה להסתיר מהמבקש אך לא ידעה להסביר מדוע בחרה לנעול את חדר השינה במקום להעביר את המסמכים למקום מסתור (שורות 134 - 147 ושורות 163 - 179 לפרוטוקול שם).

מאחר והמבקש הכחיש את המיוחס לו, ביקש בא כוח המשיבה בדיון מיום כ"ו בתמוז תשע"ז (20.7.17) להציג עדים לטענותיו ובית הדין נעתר למבוקש. אכן בדיון שנקבע ליום ד' בכסלו תשע"ח (22.11.17) התברר כי לא די שהמשיבה ויתרה על בקשתה אלא אף לא טרחה לעדכן את בית הדין או את המבקש בענין. משכך הורה בית הדין על הגשת סיכומים.

בא כוח המבקש הצביע בסיכומיו על סלע המחלוקת שהינו אך ורק חלוקת הרכוש הרב ואיזון הנכסים כמו גם איזון כושר השתכרות עתידי ומינוי אקטואר וכפי שחוזר ועולה בדיונים בערכאה אחרת לרבות מיום י"ז בכסלו תשע"ח (5.12.17) ואשר בהתאם לכך התנהל משא ומתן לגירושין.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מנגד בא כוח המשיבה טען כי למרות הפרוד הממושך עדיין המשיבה מעוניינת בשלום בית. משכך פני הדברים נדרש בית הדין להחלטה שלפנינו.

דיון והכרעה:

כאמור, מזה כשנתיים שהצדדים נפרדו לחלוטין כאשר אף קודם לכן היו כפרודים.

הן אמת כי המשיבה מבקשת שלום בית אך הסכימה כי חיי האישות פסקו לפני ארבע שנים (ולדברי המבקש אף יותר מכך - שורה 21 שם) והוסיפה כי מעולם לא ביקשה ממנו לשוב לחדר השינה (שורות 54-58 לפרוטוקול מיום 26.4.17). ואף גם זאת בחלוף פסק זמן נוסף הסכימה המשיבה כי לא דברה עמו כלל (שורות 14-15 לפרוטוקול הדיון השני מיום כ"ו בתמוז תשע"ז 20.7.17).

הדבר ברור, כי המבקש שלום בית יעשה ככל שביכולתו ואף מעבר לכך, כדי לשכנע את שכנגדו בכנות בקשתו. לא ניתן לנצור בקשת שלום בית בלב ולהפריח אותה לחלל העולם רק באולם הדיונים.

הן אמת כי בדיון האחרון טענה המשיבה כי ביקשה מהמבקש לשוב הביתה וכדבריה 'פגשתי אותו אתמול ברחוב ואמרתי לו שיחזור הביתה' (שורה 8 לפרוטוקול מיום ד' כסלו תשע"ח 22.11.17).

אמנם בית הדין התרשם כי בקשה זו הינה ריקה מתוכן וכפי שנראה מדברי המשיבה עצמה, שהרי אילו היתה המשיבה כנה בבקשתה לא היתה ממתינה עד שתפגוש את המבקש באקראי בפנינת הרחוב אלא היתה מוצאת את המקום והזמן המתאים להעלות את בקשתה ישירות בפני המבקש או לפחות באמצעות קרובים ומכרים משותפים וכמו שאמר החכם מכל אדם 'השבעתי אתכם [...] אם תמצאו את דודי מה תגידו לו [...] '(שיר השירים ה-ח), דבר שהמשיבה מעולם לא עשתה. ואדרבה, שוברת של בקשה זו בצידה, שהרי אלמלא פגשה המשיבה את המבקש ברשות הרבים בבקשתה לשלום בית לא היתה באה לעולם.

זאת ועוד, התנהלות המשיבה נראית כהכרזת מלחמה על המשיב, החל מכתבי השיטנה הקשים המצורפים שהמשיבה הודתה שכתבה, נעילת חדר השינה, החלפת המנעול בבית המשותף ללא נתינת מפתח למשיב, ועל כולם הגבלת החשבון אליו נאלץ המבקש להעביר סכום רב. מעשים אלו אינם עולים בקנה אחד עם בקשת שלום בית והלב יודע אם לעקל אם לעקלקלות (סנהדרין כו.).

ואף אמנם כי המשיבה רמזה שהמבקש מנהל חיים כפולים אך המבקש הכחיש זאת לחלוטין ובית הדין נדרש לדיון מיוחד להוכחת טענות המשיבה וזימון עדים אך כאמור בפתח הדיון התברר כי המשיבה בחרה לחזור בה מהצגת ראיות, שכנראה אינן נמצאות.

למעלה מכל האמור המשיבה הגישה תביעות רכוש בערכאה אחרת לרבות איזון נכסים כללי ומפורט ובקשה למינוי מומחים (סעיפים 56 – 61). באי כוח הצדדים ניסו לגבש הסכם גירושין ובהסכמת הצדדים אף מונה שמאי לשום את בית המגורים.

תביעות המבקשת לאיזון הנכסים וכלל הזכויות כמו גם ניסיונות הגישור הכלכלי שניהלו הצדדים מלמדים כי אף המשיבה הבינה שחיייהם המשותפים הגיעו לסוף דרכם.

וכבר פסקו בית הדין הרבני הגדול (פסקי דין רבניים חלק י"א עמוד 362 בהרכב הדיינים מרן הראש"ל ע. יוסף – נשיא והרבנים י. קאפח מ. אליהו וצ"ל) כי במקום שברור שאין עוד תקנה, וזוג זה לא ישובו לחיות בשלום, יש לשים קץ ולהפריד בין הזוג ואין להניח מצב זה להימשך עיין שם.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

וכך גם נקבע בהחלטת בית הדין הרבני הגדול (תיק 382/נד בהרכב הרבנים הרב מרדכי אליהו הרב שלמה דיכובסקי והרב יוסף נדב):

בהיעדר סיכוי לשלום בית, אין לבית הדין ברירה אלא להטיל על שני הצדדים להתגרש. אין כאן אשמה חד צדדית, אלא קביעת עובדה שחיי הנישואין הגיעו לקיצם ואין טעם לעסוק בהחייאה מלאכותית לפגרים מתים. פסק דין זה אינו חיוב חד צדדי שבו צד אחד נאשם, אלא תיאור של המציאות הכואבת והמסקנה הבלתי נמנעת. זכותו וחובתו של בית הדין להוציא פסק דין לגירושין כאשר כלו כל הקיצין, גם אם לא ניתן להאשים ספציפית צד זה או אחר.

אמנם בנידון דידן מגרעות נתן שהרי התנהלות המשיבה מלמדת כי שלום הבית ממנה והלאה. ואף שמצהירה בפיה כי חפצה היא בשלום בית, הרי זה 'בפיו שלום את רעהו ידבר ובקרבו ישים ארבו' (ירמיהו ט-ז) ואינה מעוניינת בשלום בית כלל, בבחינת 'בפיו ובשפתיו כבדוני וליבו רחק ממני'. (ישעיהו כט-ג).

כאמור, ההתנהלות הנזכרת של המשיבה, כמו גם הצהרתה כי לא פנתה למשיב (עד הדין האחרון שפגשה אותו באקראי ברשות הרבים), כתבי השיטנה ששלחה למבקש, נעילת חדר השינה והחלפת המנעול מלמדים כי המשיבה אינה מעוניינת כלל בשיקום הנישואין.

ואדרבה, כלל מעשיה הנזכרים עולים יפה בקנה אחד עם כלל תביעותיה ובכללם איזון זכויות, מינוי מומחים לחלוקת המשאבים ופרוק השיתוף, תביעות המצביעות על רצון בגירושין, ומשכך ברור כי אף המשיבה אינה מעוניינת במבקש.

כאשר המחלוקת בין הצדדים אינה על הנפש אלא על הרכוש, כלומר המחלוקת אינה על הגירושין אלא על תנאי הגירושין, ברור הדבר כי הצדדים הגיעו לסוף דרכם המשותפת וקל וחומר במקום שנפרדה דרכם למעלה מארבע שנים, ויש להחיל בזה את דינו של רבנו ירוחם.

והנה רבנו ירוחם במישרים (נתיב כ"ג חלק ח' דף ס"א טור א') כתב:

וכתב מורי ה"ר אברהם בן אשמעאל כי נראה לו שאשה שאמרה לא בעינא ליה יתן לי גט וכתובה והוא אומר אנא נמי לא בעינא לך אבל איני רוצה ליתן גט [...] משהינן לה תריסר ירחי אגיטא דילמא הדרי בהו לאחר שנה כופין אותו לגרש.

וכן מנהג בתי הדין אשר שמענו ונדעם, וכן עשו מעשה בפסקי דין רבניים חלק ז' (עמוד 112-113) וחלק י"א (עמוד 364) וחלק י"ב (עמוד 199-203) וחלק י"ג (עמוד 267) וראה עוד בפסק הדין של בית הדין בירושלים (תיק מספר 754405/5) ובפסק הדין של בית הדין בנתניה (תיק מספר 289477/1) ובפסק הדין מבית דין הגדול (תיק מספר 842462/1) וכל היד המרבה לבדוק תמצא עוד כהנה וכהנה החלטות למכביר בנדון זה.

ואף שבנדון זה המשיבה טוענת שמבקשת היא שלום בית ורבנו ירוחם איירי כאשר שניהם מורדים, אכן הדבר פשוט שאין כוונת רבנו ירוחם לאמירה דווקא, שהרי אין טענה זו 'כקריאת שם' כאילו היה זה נוסח 'תרומות ומעשרות' שצריך לומר בפיו 'לא בעינא לך', אלא גם כשאחד הצדדים לא אמר דבר, או אפילו אמר שמבקש שלום בית, אך מעשיו מכריזים וצועקים כי מבקש הוא להתגרש הרי זה כאומר 'לא בעינא לך' ויש לפסוק בזה חיוב גט.

כאשר על בית הדין לבחון אם עיכוב הגט נעשה מתוך כוונה כנה לשלום בית או שמא על מנת להשיג מקצה שיפורים או מתוך נקמה גרידא, יש לבחון את מעשי הצדדים בבחינת 'מעשיך

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

יקרבוך ומעשיך ירחקוך' (עדויות ה-ז) ואף אם אחד הצדדים מסתתר מאחורי טענת שלום בית על בית הדין לקרוע את המסך מעל טענה זו.

(וראה עוד מה שכתבנו בעבר בתיק 1073218/1 ותיק 1073434/5 וכיוצא בזה בפסק דין בית הדין הרבני באשקלון תיק 972073/8 ובית הדין הרבני בירושלים תיק 975046/1 ובבית הדין הרבני הגדול תיק 1050654/1 ואכמ"ל).

והנה כאמור, בנידון דידן הצדדים פרודים כבר למעלה מארבע שנים, וכבר כתב רבינו חיים פאלג'י בספרו חיים ושלום (חלק ב' סימן קי"ב) כדלקמן:

בדרך כלל אני אומר, כל שנראה לבית דין שזמן רב נפרדים ואין להם תקנה, אדרבה צריך השתדלות הרבה להפרידם זה מזה ולתת גט, כדי שלא יהיו חוטאים חטאים רבים [...] וידעו נאמנה כי כל הבא לעכב מלתת גט בענין זה כדי להנקם זה מזה מחמת קנאה שנאה ותחרות, פעמים שהאיש רוצה לגרש והאשה אינה רוצה, וכדי להנקם מהאיש מעכבים הדבר שלא לשם שמים עתידין ליתן את הדין, וכמו כן להיפך כשהאשה רוצה [...] וכדי להנקם מהאשה מעכבים מלתת גט שלא לשם שמים, גם בזה לא בחר ד' ויש עונש מהשמים [...]

והנני נותן קצבה וזמן לדבר הזה, דאם יארע איזה מחלוקת בין איש לאשתו, וכבר נלאו לתווך השלום ואין להם תקנה ימתינו עד שמונה עשר חודשים, ואם בינם לשמים נראה לבית הדין שלא יש תקוה לשום שלום ביניהם יפרידו הזוג ולכופם לתת גט עד שיאמרו רוצה אני כדבר האמור.

ובפסקי דין רבים סמכו על דבריו לעשות מעשה, כמבואר בפסקי דין רבניים חלק ז' (עמוד 111) וחלק ט' (עמוד 150) וחלק י"א (עמוד 206) וכהנה רבות.

הן אמת, שכבר בשו"ת יביע אומר (אבן העזר חלק ג' סימן י"ח) הביא דברי הגר"ח פלאג'י וכתב, ואפשר דלאו כפיייה בשוטיין קאמר, אלא בדברים למקרייה עבריינא וכדומה עיין שם. וראה עוד בפסקי דין רבניים חלק ט' (עמוד 213) וחלק י"ב (עמודים 205-207) וחלק י"ג (עמודים 362-363).

גם בית הדין בחיפה (תיק 580813/1) הביא פסק דין מבית הדין הרבני הגדול (לא פורסם) בו כתבו הגר"א שרמן והגר"ח איזירר שליט"א שאין הכוונה בדברי הגר"ח פלאג'י לכוף את בני הזוג לתת גט, אלא זו עצה טובה לדיינים שכאשר קיים מצב של פירוד, יש למנוע מצב של חטא אצל בני הזוג, וכופין על המצוות לעשות הכל כדי להציל את הזוג מאיסור, ואולי גם חובה על בני הזוג להשמע לבית הדין.

אולם מובאת שם דעת המיעוט של הגר"צ בוארון שליט"א שלא הסכים עמהם, וסבר שזו פרשנות שאינה נכונה בדברי הגר"ח פלאג'י שהרי שם נאמר היפך דבריהם, שכופין את הזוג ליתן גט, וסיימו שם שדבריו צוטטו פעמים רבות בפדרי"ם ובפסקי דין רבים.

ועל כל פנים הדבר ברור כי הצדדים חייבים להתגרש.

וכן מבואר גם באגרות משה (חלק ד' יורה דעה סימן ט"ז אות ב') שכתב:

ובדבר איש ואשה שזה הרבה שנים שליכא שלום בית, וכבר שנה וחצי דרים במקומות מופרדים, וכבר ישבו בית דין חשוב ולא עלה בידם לעשות שלום ביניהם [...] אז מדין התורה באופן כזה מוכרחין להתגרש ואין רשות לשום צד לעגן, לא הבעל את אשתו ולא האשה את הבעל, בשום עיכוב מצד תביעת ממון.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

סיכומם של דברים, מאחר ובית הדין התרשם שהמשיבה אינה חפצה בשלום בית, אף אילו בעבר היתה פותחת תיק שלום בית (מה שלא נעשה) בית הדין היה מורה על סגירתו מאחר והמשיבה חייבת להתגרש.

פסק הדין

לאור האמור מחליט בית הדין כדלקמן:

א. המשיבה חייבת להתגרש בהקדם ויפה שעה אחת קודם.

ב. המזכירות תפתח תיק סדור גט ותקבע מועד מתאים.

ניתן לפרסם לאחר השמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום ג' באדר התשע"ח (18/02/2018).

הרב רפאל זאב גלב

הרב שמואל אברהם חזן

הרב אברהם מאיר שלוש – ראב"ד